

FINANCIËLE GEVOLGEN LONG COVID ZORGVERLENERS / MEDEWERKERS IN CRUCIALE BEROEPEN

Plan van aanpak

TIENPUNTENPLAN D66

10. Ondersteun zorgmedewerkers met Long COVID.

Er is een grote groep zorgmedewerkers met langdurige klachten na besmetting met COVID. Zij kunnen nu te maken krijgen met financiële gevolgen daarvan.

Daarom vragen we het kabinet om samen met zorgwerkgevers deze negatieve effecten te voorkomen en op te lossen.

REIKWIJDTE VAN HET VRAAGSTUK

D66 (en FNV) vragen VWS om iets voor het zorgpersoneel te doen;

Het vraagstuk van inkomensgevolgen speelt echter in de gehele samenleving, bij eenieder die te maken heeft met long covid: niet alleen bij mensen in cruciale beroepen zoals de zorg, maar ook voor anderen, zoals:

- * taxichauffeurs: covid-patiënten zijn opgeroepen om met de taxi naar het ziekenhuis te komen;
- * in de uitvaartbranche: uitvaartzorg aan covid-overledenen
- * en diegenen die als mantelzorger voor covid-patiënten hebben gezorgd

TOEZEGGING TWEEDE KAMER

Brief long covid (sept 2021)

"Inkomensgevolgen voor zorgverleners met Long COVID

Voor eenieder die getroffen wordt door long COVID kan dit ingrijpende gevolgen hebben. Dit is des te schrijnender wanneer de inzet voor de bestrijding van de COVID-pandemie uiteindelijk tot long COVID leidt, als gevolg van een op het werk opgelopen COVID-besmetting. Als samenleving hebben we een dringend beroep gedaan op zorgverleners en andere medewerkers in cruciale beroepen om in de pandemie hun werk te blijven doen, terwijl de kennis over de impact van het virus in de eerste fase van de pandemie nog beperkt was. D66 roept de overheid in haar 10-puntenplan op om specifiek wat te doen voor zorgmedewerkers met long COVID. Ook FNV heeft hiervoor de aandacht gevraagd in haar brief van april jl. Dit is dan ook een terechte vraag, die ook voor andere cruciale beroepen is gesteld.

Voor de reactie op deze vragen is bovenstaande sociale zekerheidscontext van evident belang: ook medewerkers in cruciale beroepen kunnen in de eerste plaats een beroep op bestaande regelingen doen. Dat leidt tot de vraag of er feiten en omstandigheden zijn waarbij een tegemoetkoming van rijkswege – in aanvulling op de bestaande sociale zekerheid – op zijn plaats is voor medewerkers in cruciale beroepen (zoals in de zorg) die financiële schade hebben omdat zij door een COVID-besmetting langdurig ziek zijn geworden die niet opgevangen kan worden vanuit de sociale zekerheid. Complicerende factor daarbij is dat gezien de besmettelijkheid van COVID niet onomstotelijk kan worden vastgesteld dat COVID in de beroepsuitoefening is opgelopen.

Voordat deze vraag naar een tegemoetkoming van rijkswege kan worden beantwoord, dient er allereerst inzicht te zijn in de aard en omvang van het ziektebeeld Long COVID. Daarnaast moet ook inzicht worden verkregen in effectieve routes naar herstel van long COVID, spoor 1 is hierop gericht. Op dit moment is dat inzicht er nog onvoldoende. Het vraagt tijd om hier meer helderheid over te krijgen. (...) Ik hoop u dit najaar te berichten over de vervolgstappen die ik rondom het vraagstuk van inkomensgevolgen voor zorgverleners met long COVID ga zetten.

PROBLEMEN EN OPLOSSINGEN...

Problemen door long covid

- verlies aan gezondheid
- inkomensteruggang
- zorgkosten
- niet meer volwaardig mee kunnen doen in de maatschappij
- ...

Ook anderen dan de patiënt ervaren negatieve gevolgen, zoals de werkgever (personeelstekort, kosten loondoorbetaling), de naasten van de patiënt, de samenleving (beroep op sociale zekerheid).

NB. anderen kunnen met gelijksoortige problemen te maken hebben door andere chronische aandoeningen.

Waar is de patiënt mee geholpen?

FNV en D66 vragen om het bieden van een oplossing voor financiële gevolgen (inkomensteruggang, ziektekosten)

Werkenden met long covid zouden ook - of misschien wel méér - geholpen kunnen zijn met

- (sneller) weer beter worden, hulp bij herstel
- erkenning, bijv. van het ziek-zijn of dat diegene zich heeft inzet bij de strijd tegen covid-19
- participatie bij chronisch ziek zijn

AANPAK LANGS 2 SPOREN

Onderzoek

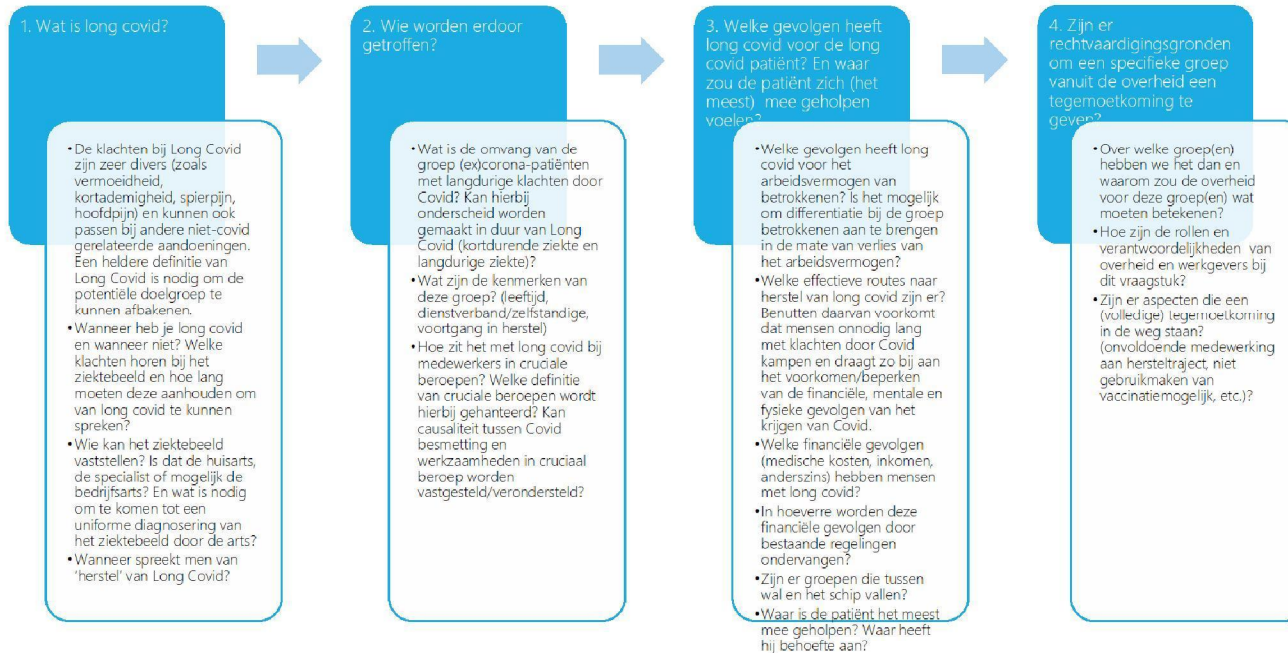
vergaren kennis en informatie t.b.v. een afweging over of de overheid wat moet doen voor een specifieke groep werkenden met long covid

Communicatie

- beeldvorming over (gevolgen van) long covid
- delen kennis
- bekendheid ondersteuning

>> doel: (sneller) herstel en reïntegratie van long covid patiënten, zodat inkomensgevolgen beperkt blijven

ONDERZOEKSVRAGEN

1. WAT IS LONG COVID?

Bij welke klachten (aard/omvang én duur) is sprake van long covid, zodat dit goed te onderscheiden is van andere aandoeningen?

Bronnen:

- * ZonMW
- * RIVM-onderzoek naar klachten die mensen ervaren na een covid-besmetting.

Analyse door:

- * ZonMW
- * RIVM /medici

Termijn:

- * er is geen concrete termijn gesteld voor het vaststellen van een formele definitie, ofwel de afbakening van het ziektebeeld 'long covid'

Aandachtspunt:

- * wie stelt uiteindelijk de definitie vast?

2. WIE WORDEN ERDOOR GETROFFEN?

Bron: RIVM onderzoek naar long Covid-patiënten

- * Onderzoek onder covid-patiënten (en een controlegroep) naar:
  - * Hoeveel mensen krijgen na corona langdurige gezondheidsklachten? Wat zijn de klachten? Hoe lang houden die aan en zijn deze anders dan bij mensen die geen corona hebben gehad?
  - * Zijn er overeenkomsten tussen mensen die lang klachten houden. En wat zijn de verschillen met mensen waarbij dat niet het geval is?
  - * Wat wordt verwacht t.a.v. herstel? (volledig, gedeeltelijk, op welke termijn?)
  - * Wat weten we van long covid bij medewerkers in cruciale beroepen, zoals in de zorg?

Analyse door:

- * RIVM en NVAB (Nederlandse Vereniging Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde)

Termijn:

- * Iedere drie maanden levert RIVM nieuwe onderzoeksresultaten op.

Aandachtspunten:

- * Een vastgestelde definitie van het ziektebeeld 'long covid' is voorwaardelijk om getroffen en in kaart te kunnen brengen.
- * Is info beschikbaar over beroepen/sectoren waarin long covid-patiënten werken?

3. WELKE FINANCIËLE GEVOLGEN HEEFT LONG COVID VOOR PATIËNTEN?

Bronnen:

- * gegevens bedrijfsartsen en verzuimregistraties over duur van verzuim en verwacht herstel
- * meldingen bij Nederlands Centrum voor Beroepsziekten van Covid als beroepsziekte
- * sociale zekerheidsregelingen, cao's
- * wetenschappelijk onderzoek naar herstel van (long) covid

Analyse door:

- * RIVM? (routes naar herstel long covid)
- * CAOP / SER (financiële gevolgen – long covid in relatie tot arbeidsvermogen en vangnetten)

Wanneer:

- * na vaststelling van de definitie van long covid.

Aandachtspunten:

- * zolang er nog geen definitie van long covid is, is het nog niet mogelijk om financiële gevolgen in kaart te brengen aangezien dan onduidelijk is van welke groep de financiële gevolgen van long covid in kaart moeten worden gebracht.
- * inzoomen op cruciale beroepen/zorgverleners?
- * mogelijke beperkingen in het delen van gegevens vanwege privacy van long covid-patiënten?

4. ZIJN ER RECHTVAARDIGINGSGRONDEN OM EEN SPECIFIEKE GROEP VANUIT DE OVERHEID TEGEMOET TE KOMEN?

Helpten medewerkers in digitale beroepen meer risico's op covid gelopen en daarmee op long covid? Hoe deze groep (of evt. subgroepen) af te bakenen? Is er een groep die tussen de wal en het schip valt?

- * Is hierbij sprake van mogelijke aansprakelijkheid? *Hoe e.e.a. te wegen als bijv. gekeken wordt naar het aandeel van de staat bij het ontstaan van long covid, de verantwoordelijkheid van de werkgever om te zorgen voor een veilige en gezonde werkplek en de schrijnendheid van ontstane situaties?*
- * Of is gezien het belang van c.q. de waardering voor de werkzaamheden van deze beroepen een extra tegemoetkoming (onverplicht tegemoetkomen) op zijn plaats?

Bronnen:

- * gebruik maken van analyses die vanuit de andere onderzoeksvragen beschikbaar is gekomen;

Analysen:

- * Ntb wie: politieke afweging vs advies van onafhankelijke deskundigen,

Aandachtspunten

- * mogelijke contra-indicaties;
- * de wettelijke grondslag voor een mogelijke vergoeding (aansprakelijkheid vs. onverplicht tegemoetkomen);
- * de verantwoordelijkheid van de werkgever;
- * een mogelijk te kiezen extra verantwoordelijkheid van de overheid;
- * de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder de doorvertaling van het principe van gelijke behandeling;
- * uitvoerbaarheid en uitvoeringskwaliteit.

COMMUNICATIE OVER LONG COVID IN RELATIE TOT WERK EN INKOMEN

Vooruitlopend op duidelijkheid over de diagnose long covid, kan worden ingezet op communicatie:

1) Zorgen dat kennis en ondersteuning t.b.v. herstel en reïntegratie van long covid patiënten beter wordt benut, bijvoorbeeld door de bekendheid te vergroten van

- effectieve routes naar herstel
- het ondersteuningsaanbod van C-support

2) De diversiteit van problematiek waar patiënten mee te maken hebben, concreet maken door verhalen van werkenden met long covid op te halen en te delen. Zo ook meer zicht krijgen op waar de patiënt mee geholpen is.

3) Het 'normaliseren' van long covid: long covid is – hoe erg ook - niet wezenlijk anders dan andere chronische aandoeningen, waarbij sociale zekerheid als vangnet fungeert.

Bronnen: vanuit C-support en het project Covid & Werk is reeds veel informatie beschikbaar. Hieraan kunnen partijen breder bekendheid geven.

PROJECTINRICHTING

- * VWS maakt procesvoorstel (=deze powerpoint)
- * Interdepartementale werkgroep met daarin vertegenwoordigd de departementen: VWS, SZW, OCW, JenV, Def, BZK, EZK, AZ, FIN voor:
  - * afstemmen van de aanpak;
  - * bespreken wie het project gaat leiden – vraagstuk speelt immers bij alle cruciale beroepen (en breder), dus Rijksbreed;
  - * voor informeren van de TK de aanpak en brief(passage) over dit onderwerp afstemmen: zowel inhoud als verzender (niet alleen uit naam MinVWS, maar tenminste ook namens MinSZW);
  - * begeleiding/afstemming van het vervolgproces gedurende de uitvoering van de activiteiten t.b.v. de beantwoording van de 4 vragen en communicatieactiviteiten. (Evt. alleen met SZW, OCW, JenV, Def, BZK en EZK – departementen die verantwoordelijk zijn voor beleidsterrein met cruciale beroepen)

TE BETREKKEN PARTIJEN

	Procesvoorstel	Kamerbrief (- passage)	Vraag 1	Vraag 2	Vraag 3	Vraag 4	Communicatie
Sociale partners	Informereren			Input /info leveren	Input/info leveren		Communicatie- kanalen benutten
Departementen: VWS, SZW, OCW, JenV, Def, BZK, EZK, AZ, FIN	Afstemmen	Afstemmen	(Informereren)	Informereren OCW, JenV, Def, BZK, EZK, AZ, FIN Begeleiden SZW, VWS?	Begeleiden	Begeleiden?	idem
ZonMW, RIVM, NVAB			Uitvoeren	Uitvoeren			idem
CAOP/SER of ntb opdrachtnemer					Uitvoeren		
Onafhankelijk deskundigen					Input leveren	PM	